

علل شکست حرکت های استعماری کشف حجاب در طول تاریخ

خبرگزاری آران/سرویس آذربایجان

غدير کشاورز

محقق و نویسنده

علل شکست حرکت های استعماری کشف حجاب در طول تاریخ

اشاره :

چندی است که در جمهوری آذربایجان به عنوان دومین کشور شیعی دنیا، سیاست ممنوعیت حجاب در مدارس متوسطه در حال اجرا می باشد که این سیاست با مقاومت شدید دانش آموزان محجبه، والدین آنها و نیز عموم دیدارگران این کشور مواجه شده است. با نگاهی به روند تاریخی این موضوع در کشورهای مختلف اسلامی نتیجه ای جز شکست برای سیاست اخیر جمهوری آذربایجان در ذهن متبادر نمی گردد. از این رو در این نوشتار سعی شده است و لو به طور اجمالی به این پرسش پاسخ داده شود که : چرا حرکت های گسترده ی کشف حجاب و حجاب&ازدایی، از سوی عوامل وابسته به استعمارگران، در بعضی کشورهای اسلامی، مثل افغانستان، ترکیه، ایران وhellip; با شکست مواجه شده و می شود ؟

&ازدایی؛ حداقل سه علت مهم برای شکست حرکت های حجاب زدایی در کشورهای اسلامی می&ازدایی؛ توان ذکر کرد:

الف) فطری بودن حجاب

به نظر می&ازدایی؛ رسد که عامل اصلی گرایش انسان&ازدایی؛ ها، مخصوصاً زنان، به حجاب و پوشش، تأمین یک نیاز فطری و درونی به نام « حیا » و « شرم » است. شرم، یکی از صفات مخصوص انسان است؛ و انسان تنها موجود خاکی است که اصرار دارد، دست کم، بعضی از اندام&ازدایی؛ های خود را بپوشاند. پروفوسور اسوالد شوارتز، طبیب و روان شناس اتریشی، در کتاب روان شناسی جنسی درباره ی احساس شرم در انسان&ازدایی؛ ها می&ازدایی؛ بنویسد :

« علاوه بر مردم شناسی، تجزیه و تحلیل روان شناسی نیز ثابت می&ازدایی؛ کند که احساس شرم، یکی از صفات عمده ی نوع بشر است. هیچ قبیله ی اولیه&ازدایی؛ ای، هر قدر هم بدوی بوده باشد، شناخته نشده است که از خود، شرم بروز ندهد و حتی بچه&ازدایی؛ های کوچک نیز شرم دارند. در طی دوران رشد بشر و هم چنین در خلال رشد افراد، بر وسعت موضوعاتی که مورد حمایت شرم قرار می&ازدایی؛ بگیرند افزوده می&ازدایی؛ شود. حمایت، وظیفه ی مخصوصی است که به عهده ی شرم گذارده شده است. کاملاً معلوم است که شرم، قبل از همه چیز از اعضای تناسلی و وظایف آنها حمایت می&ازدایی؛ کند؛ ادعای پیش رفت و مدرنیزم خرقة&ازدایی؛ ای بر تن بی&ازدایی؛ خبری از ارزش های اساسی است؛ و شرم، نخستین قربانی این گمراهی اخلاقی است؛ مثلاً نهضت اعتقاد به لختی، نمونه ی وحشتناکی از این ادعاست ». (1)

علاوه بر مطالعات مردم شناسی و روان شناسی جنسی، از مطالعات تاریخی نیز استفاده می&ازدایی؛ شود که انسان در هیچ مقطعی بدون پوشش زندگی نکرده است؛ و این مطلب حاکی از وجود شرم و حیای ذاتی انسان است. از آیات مربوط به خلقت حضرت آدم و حوا&ازدایی؛ علیهما السلام نیز فطری بودن پوشش و حجاب استفاده می&ازدایی؛ شود. خداوند متعال در قرآن کریم به انسان&ازدایی؛ ها هشدار می&ازدایی؛ دهد که مواظب باشند مبدا همان گونه که فتنه و فریب شیطان باعث برهنگی آدم و حوا&ازدایی؛ علیهما السلام گردید، موجب فریب و برهنگی آنان نیز بشود:

« یا بیتی آدمَ لَا یَقْتِنَتُکُمْ الشَّیْطَانُ کَمَا أَخْرَجَ أَبَوَیْکُمْ مِنَ الْجَنَّةِ یَتَزَعُ عَنَّهُمَا لِیَأْسَهُمَا لِبُرْئِهِمَا سَوَاءً لِمَا لَمْ یُنْفِکُوا مِنْهَا لَئِنْ لَمْ یَنْتَهِیَا عَنْکُمَا فَرِحَآءٌ مِّنْکُمْ وَآٰلَآئِهِمْ سَائِدًا لِّیَوْمَئِذٍ فَذَلٰلَهُمْ یَعْرِوْنَهَا فَمَا ذَآقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوَآءُهُمَا وَطَفِقَا یَخِصِفَانِ عَلَیْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ ؛ پس به این ترتیب، آنها را با فریب (از مقامشان) فرود آورد. و هنگامی که از آن درخت چشیدند، اندامشان [= عورتشان] بر آنها آشکار شد، و شروع کردند به فرار دادن برگهای (درختان) بهشتی بر خود. (4)

از تعبیر « یَتَزَعُ عَنَّهُمَا لِیَأْسَهُمَا » و « لَئِنْ لَمْ یَنْتَهِیَا عَنْکُمَا فَرِحَآءٌ مِّنْکُمْ وَآٰلَآئِهِمْ سَائِدًا لِّیَوْمَئِذٍ فَذَلٰلَهُمْ یَعْرِوْنَهَا » در آیات فوق به روشنی استفاده می&ازدایی؛ شود که انسان قبل از ارتکاب خطا در بهشت دارای پوشش بوده است؛ هم&ازدایی؛ چنین از تعبیر « طَفِقَا یَخِصِفَانِ عَلَیْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ » نیز استفاده می&ازدایی؛ شود که به دلیل برخورداری آدم و حوا&ازدایی؛ علیهما السلام از حیا و شرم فطری، پس از برهنه شدن، فوراً بدن خود را با برگ درختان پوشاندند.

البته، علاوه بر عامل فطری که در پیدایش اصل پوشش دخالت اساسی داشته است، عوامل دیگری، مثل محفوظ ماندن بدن از سرما و گرما، گرایش به تجمل و زیبایی، شرایط محیطی، جغرافیایی، قومی وhellip; در پیدایش تعدد و تنوع و مدل های مختلف پوشش مؤثر بوده&ازدایی؛ اند.

ب) دینی بودن حجاب

حجاب یکی از احکام مسلم دین اسلام است که اصل آن از ضروریات می&ازدایی؛ باشد و آیات و روایات فراوانی بر آن دلالت دارد (5) بنابراین، به دلیل شدت وضوح دینی و شرعی بودن حجاب و پوشش، نیازی به بحث درباره ی آن نیست. (6) همین دینی بودن حجاب باعث شده تا در تاریخ مبارزه با حرکت های حجاب&ازدایی؛ زدایی، روحانیت و عالمان دینی، در صف نخست این گونه مبارزات قرار داشته باشند. در قضیه ی کشف حجاب به وسیله ی رضاخان در کشور بزرگ ایران که از دی ماه سال 1314 شمسی به طور رسمی بخشنامه گردید، عالمان دینی و حوزه&ازدایی؛ های علمیه، به دو صورت علمی و عملی با آن مبارزه نمودند. مواجهه ی علمی عالمان دینی در نگارش مقالات، رساله&ازدایی؛ ها و کتاب های علمی در تبیین حجاب و فلسفه و فواید آن تبلور یافت. و مواجهه ی عملی عالمان دینی نیز در تحمل زندان&ازدایی؛ ها، شکنجه&ازدایی؛ ها و تبعیدها تحقق یافت که یکی از نقطه&ازدایی؛ های اوج آن، قصه ی غم&ازدایی؛ انگیز مسجد گوهرشاد مشهد مقدس به روز 21 تیر ماه سال 1314 شمسی است.

ج) آگاهی زنان و دختران مسلمان از فواید حجاب

بدون تردید، بین آگاهی و اعتقاد بيش&ازدایی؛ تر و عمیق&ازدایی؛ تر زنان نسبت به فواید حجاب و پوشش، و رعایت بیش تر حجاب توسط آنها، رابطه ی مستقیمی وجود دارد که نمونه ی بارز آن را در حجاب حضرت فاطمه ی زهرا سلام الله علیها و دیگر زنان اهل بیت علیهم السلام و اصرار آنان بر حفظ حجاب در شرایط سخت اسارت و اعتراض&ازدایی؛ های افشاگرانه&ازدایی؛ ای آنها در مقابل هتاکی&ازدایی؛ های مخالفان اهل بیت علیهم السلام می&ازدایی؛ توان مشاهده نمود. (7)

نقش آگاهی زنان نسبت به فواید و فلسفه ی حجاب، در مقابله با نقشه&ازدایی؛ های حجاب&ازدایی؛ زدایی استعمارگران در مبارزه ی مردم الجزایر با دولت استعمارگر فرانسه و هم چنین مقاومت

دانشجویان دختر محجبه در مقابل مقررات ضد حجاب حکومت لائیک ترکیه و نیز اخیراً عکس العمل هوشمندانه ی مردم دیندار جمهوری آذربایجان با مسأله ی حجاب ستیزی دولت حاکم به بهانه ی یونیفورم متحد الشكل مدارس ، قابل توجه است .

جلوه‌های دیگر تأثیر آگاهی زنان بر علیه بی‌حجابی ، قیام زنان آگاه ایرانی در مقابل کشف حجاب رضا خان است. امام خمینی رحمه الله علیه در این باره فرموده‌اند: « زن‌های ایرانی هم قیام کردند بر ضدش و تودهنی به او زدند که ما نمی‌خواهیم این طور چیزی (کشف حجاب) را » . (8)

البته مقاومت زنان آگاه و عقیف ایرانی در مقابل نقشه‌های استعمارگران ، حتی قبل از واقعه ی کشف حجاب رضاخان نیز سابقه داشته است . یکی از نویسندگان خارجی در تمجید از ایستادگی زنان با حجاب ایرانی در

مقابل استعمارگران نوشته است:

« درود و عزت بی حد ، به زنان رويسته ی ایران باد . »

وی به عزم ثابت سیصد زن شجاع اشاره می‌کند که با چادر سیاه و نقاب سفید ، در حالی که بسیاری از آنان در زیر لباس طیانه داشتند ، به مجلس رفتند تا نمایندگان از تسلیم کشور به بیگانگان احتراز نمایند . به اعتراف این نویسنده ی آمریکایی ، آن بانوان شجاع اعلام داشتند که اگر وکلای مجلس بخواهند در حفظ شرف و عزت ایران تسامح به خرج دهند و یا تردید نمایند ، هم آنان و هم شوهران و فرزندان خویش را خواهند کشت ، تا لاقلاً اجسادشان گواهی بر شرف ایرانی باشد . (9)

یک نویسنده ی دیگر نیز درباره ی رابطه ی حجاب و آگاهی زنان و نقش آن در خنثی کردن توطئه‌های استعمار غربی می‌نویسد:

« حجاب مال نسل آگاهی است که به پوشش اسلامی بر می‌گردد ، این نسلی است که با این پوشش اسلامی می‌خواهد به استعمار غربی و به فرهنگ اروپایی بگوید : پنجاه سال کلک زدی ، کارکردی ، نقشه کشیدی که مرا فرنگی مآب کنی ، من با این لباس به تو می‌گویم نه ، و به تمام پنجاه سال کارت فاتحه می‌خوانم » . [12]

پی نوشت ها :

1) به نقل از غلامعلی حداد عادل، فرهنگ برهنگی و برهنگی فرهنگی، ص 68 .

2) سوره ی اعراف (7)، آیه ی 27 .

3) سوره ی اعراف (7)، آیه ی 20 .

4) سوره ی اعراف (7)، آیه ی 22 .

5) جهت تبیین بیشتر مسأله رجوع کنید به تفسیر آیات 30 و 31 از سوره ی مبارکه ی نور و آیه ی 59 از سوره ی مبارکه ی احزاب .

6) به رغم این که دینی و شرعی بودن حجاب از واضحات دین مقدس اسلام می باشد ، برخی که خود کارشناس دینی نیز نبوده بلکه حداقل معلوماتی نیز در حوزه ی دین ندارند در دینی بودن آن شبهه کرده‌اند که خود جای تأمل بسیار دارد .

7) به کلام حضرت زینب سلام الله علیها خطاب به یزید ملعون توجه کنید :

« أ من العدل يا ابن الطلقاء تخديرك حرابرك و امانك و سوقك بنات رسول الله صلى الله عليه و آله سبايا قد هتكت ستورهن و ابدیت وجوههن ؛ ای پسر آن مردی که جد من اسیرشان کرد و پس از آن آزادشان فرمود ، آیا عادلانه است که تو زنان و کنیزان خود را پشت پرده نشانی و دختران رسول صلی الله علیه و آله را اسیر به این سوی و آن سوی کشانی ؛ پوشش آنها را بدری ، روی آنان را بگشایی؟! » شیخ عباس قمی، نفس المهموم ، ص 254 .

8) امام خمینی رحمه الله علیه ، صحیفه ی نور ، ج 2 ، ص 30 .

9) غلامرضا گلی زواره ، «استعمار و استبداد و هجوم به فرهنگ عفاف و حجاب» ، به نقل از: مورگان شوستر، اختناق ایران ، ترجمه ی اسماعیل رایین ، ص 241 .

علی شریعتی ، مجله ی زن روز ، ش 1659 ، ص 77 (10)